4/ Profeten in het Nieuwe Testament

1. Wortels bij de O.T. profeten

De nieuwtestamentische schrijvers hebben hun wortels in de Schriften van Israël. Daar ging profetie over trouw aan God, gerechtigheid, bekering en hoop..
Lucas opent zijn evangelie met mensen bij wie die profetische traditie leeft. **Zacharias** profeteert, vervuld met de heilige Geest, over Gods **barmhartigheid**, **bevrijding** en de opdracht van zijn zoon Johannes (Lucas 1:67–79). **Simeon** wordt door de Geest geleid en spreekt over **redding**, en **Jezus als licht voor de volken**, maar ook over de pijn en tegenspraak die zijn komst oproept (2:25–35). Hij wordt niet uitdrukkelijk profeet genoemd. **Hanna** wél: deze oudere vrouw dankt God en spreekt over Jezus tot mensen die **uitzien naar bevrijding** (2:36–38).
Johannes de Doper kondigt de redding aan die God wil brengen. Hij roept op tot bekering. Dat wordt heel concreet ingevuld: 'vruchten voortbrengen die een nieuw leven waardig zijn', delen met wie niets heeft, geen afpersing en geen misbruik van macht (Lucas 3:10–14). Jezus noemt hem meer dan een profeet (7:26-28): hij bereidt de weg voor. Johannes staat zo op het kruispunt van verwachting en vervulling.

- Telkens is er sprake van Gods **barmhartigheid, bevrijding, redding, licht**… Wat leert dit over profetie?
- In zijn preken verbindt Johannes 'bekering' met **concrete houdingen**. In christelijke kringen denkt men vaak eerst aan geloofsovertuigingen en persoonlijke zonden, en minder aan onze omgang met anderen. Wat is uw reactie hierop?

2. Jezus in de lijn van de profeten

Jezus wordt door mensen herkend als profeet (Lucas 7:16; 24:19; Johannes 4:19). Hij verkondigt Gods koninkrijk (het leven zoals de Schepper dat 'droomde' voor de mens), ontmaskert religieuze schijn en verbindt Gods nabijheid met de bevrijding van mensen. In Nazaret leest hij Jesaja, over goed nieuws voor armen, vrijheid en herstel, en betrekt dat op zijn eigen optreden (Lucas 4:16–21). Zijn woorden en daden horen bij elkaar. Zelf wijst hij op de goddelijke oorsprong ervan: "Jezus zei: 'Wat ik onderwijs heb ik niet van mijzelf, maar van hem die mij gezonden heeft. 17Wie ernaar streeft te doen wat God wil, zal weten of mijn leer van God komt of dat ik namens mezelf spreek." (Joh 7:16,17) "Waarachtig, ik verzeker u: de Zoon kan niets uit zichzelf doen, hij kan alleen doen wat hij de Vader ziet doen; en wat de Vader doet, dat doet de Zoon op dezelfde manier." (Joh 5:19).
Hebreeën 1:1–2 laat Gods spreken (cf. pro-femie) culmineren in de woorden en daden van Jezus. Voor christenen wordt Jezus daarom de ultieme referentie bij het herkennen van Gods stem. Een profetisch woord dat Jezus' weg van liefde, waarheid en dienstbaarheid ondermijnt, moet in vraag gesteld worden.

- In lijn met de profeet Jesaja, presenteert Jezus zijn opdracht in Nazaret als **goed nieuws voor armen, bevrijding en herstel** (Luc 4). Staat dit ook centraal in onze kerk, die wij 'profetisch' noemen?
- Als **Jezus de belangrijkste toetssteen voor profetie** is, wat betekent dat dan voor boodschappen die vooral angst, veroordeling, polarisatie en vijanddenken oproepen?

3. Pinksteren: de geest… geen monopolie van enkelingen

Petrus duidt Pinksteren a.d.h.v. Joëls belofte: "zonen en dochters zullen profeteren, jongeren en ouderen ontvangen visioenen en dromen, zelfs dienaren en dienaressen delen in de Geest" (Hand 2:16–18; Joël 3:1–2). Geslacht, leeftijd en maatschappelijke positie bepalen niet wie God kan inschakelen. Hier klinkt ook Mozes' verlangen mee dat heel Gods volk zou profeteren (Numeri 11:29).
Dit betekent niet dat iedere gelovige voortdurend profeet is. Het betekent wel dat de gemeente moet leren luisteren, ook buiten de kring van haar gebruikelijke woordvoerders. Ook een weinig opvallende stem kan kan een belangrijke boodschap doorgeven.

- Volgens Joël en Petrus kunnen **jongeren én ouderen, mannen én vrouwen**, zelfs mensen zonder aanzien profeteren. Naar wie luisteren we in onze gemeenten spontaan? En wie krijgt nauwelijks gehoor?
- Kan iemand **buiten onze eigen kerk of geloofstraditie** ons iets wezenlijks laten zien over Gods bedoelingen? Kunnen zelfs niet-gelovigen soms een profetische rol vervullen?

4. Profeten in de eerste gemeenten

Handelingen laat verschillende vormen van profetische dienst zien. Sommige mensen worden expliciet profeten genoemd; van anderen staat dat zij profeteren. Niet iedereen schrijft een Bijbelboek en niet elke profetische boodschap wordt bewaard. Profetie behoort ook tot het dagelijkse leven van de gemeente.

Een kort overzichtje:

Profeten uit Jeruzalem	Handelingen 11:27–30	Bezoeken Antiochië; Agabus kondigt een hongersnood aan. De gemeente organiseert hulp voor Judea.
Profeten en leraren in Antiochië	Handelingen 13:1–3	Barnabas, Simeon Niger, Lucius uit Cyrene, Manaën en Saulus. Barnabas en Saulus worden uitgezonden.
Judas en Silas	Handelingen 15:32	Bemoedigen en versterken de gemeente na het overleg over de toelating van niet-Joodse gelovigen.
Vier dochters van Filippus	Handelingen 21:8–9	Profeteren in Caesarea. Hun namen en de inhoud van hun woorden worden hier niet vermeld.
Agabus in Antiochië Agabus in Caesarea	Hand 11:28 21:10–14	Voorspelt een hongersnood Beeldt met Paulus' gordel diens komende gevangenschap uit.
Profeterende gemeenteleden	1 Kor11:4–5; 14:26–33	Mannen en vrouwen profeteren; woorden worden gedeeld en beoordeeld in de samenkomst.

Bij Antiochië noemt Lucas de vijf mannen **profeten en leraren**. Hij geeft niet aan wie welke functie precies bekleedt. De nadruk ligt op een biddende gemeenschap die mensen vrijmaakt voor een nieuwe opdracht.
Noot: Agabus toont dat een voorspelling een heel praktisch doel kan hebben. De aangekondigde hongersnood leidt tot een inzameling, ieder naar vermogen. De profetie wordt een aanleiding tot solidariteit over gemeentegrenzen heen. De waarschuwing krijgt een positief concreet gevolg.

In Efeziërs 2:20 en 3:5–6 worden apostelen en profeten samen genoemd. Ze nemen een belangrijke plaats in bij het ontstaan van de kerk. Ze ontvangen het 'mysterie van Christus': niet-Joodse gelovigen zijn volwaardige mede-erfgenamen. Hun bijdrage betreft dus ook het verstaan van het evangelie en het doorbreken van grenzen binnen Gods volk.

Ook vrouwen profeteren: Hanna en de dochters van Filippus tonen al dat ook vrouwen 'profeet' konden zijn. Paulus veronderstelt eveneens dat vrouwen bidden en profeteren (1 Korintiërs 11:5).

Paulus moedigt het verlangen naar deze gave aan, maar vraagt ook: is iedereen soms profeet (apostel / leraar)? (1 Kor12:29; 14:1). Er zijn ook andere gaven en verantwoordelijkheden.

- Agabus kondigt een hongersnood aan, waarop de gemeente in solidariteit hulp organiseert. Wat zegt dit over het doel van profetie? Is het belangrijkste dat iemand de toekomst correct voorspelt, of **dat mensen in beweging komen?**
- In de eerste gemeenten zijn profeten betrokken bij **bemoediging, zending, solidariteit en het doorbreken van grenzen**. Welke van deze profetische functies hebben wij vandaag het meest nodig?
- In Handelingen en bij Paulus zijn **ook vrouwen actief als profeten**. Wat betekent dit voor de ruimte die vrouwen krijgen om te spreken, te onderwijzen en verantwoordelijkheid op te nemen in de kerk?

5. Waarvoor dient de gave van profetie

Eén Geest schenkt verschillende gaven **ten dienste van allen**; de gemeente is één lichaam met veel leden (1 Korintiërs 12:4–27). Profetie is niet iets dat iemand boven de anderen plaatst. In Efeziërs 4:11–16 staan profeten naast andere dienaren: samen helpen zij de gelovigen groeien en hun taak opnemen.

In 1 Korintiërs 14:3 noemt Paulus **opbouw** (van een huis, van een gemeenschap), **bemoediging** of aansporing (of dringend appel), en **troost**. Profetie helpt mensen dus standhouden, groeien en reageren op wat God van hen vraagt.
Prediking en onderwijs leggen het evangelie uit; bij profetie spreekt Paulus ook over een openbaring die iemand ontvangt (14:30). Het Nieuwe Testament beschrijft niet echt hoe die ervaring ontstaat.

Liefde en bescheidenheid staan centraal in Paulus' betoog staat het hoofdstuk over de liefde. Zelfs de grootste profetische kennis heeft zonder liefde geen waarde (1 Kor 13:2). Dat is een duidelijke maatstaf: De omgang met mensen behoort tot de toetsing van de boodschap.
Paulus zegt bovendien dat wij ten dele kennen en ten dele profeteren (13:9). Gods werkelijkheid is groter dan ons begrijpen. Dit vraagt op zijn minst bescheidenheid en tegelijk geeft het aan dat niet één mens de pretentie kan hebben alles te overzien.

- Volgens Paulus dient profetie om **op te bouwen, te bemoedigen, aan te sporen en te troosten**. Kunnen ook scherpe waarschuwingen of ongemakkelijke boodschappen opbouwen? Wanneer wel, wanneer niet?
- Wat maakt een boodschap eigenlijk profetisch? Kan een gewone preek profetisch zijn? En kan iemand die nooit over God spreekt toch een profetische stem laten horen?

6. Profetische woorden moeten worden getoetst

Doof de Geest niet uit, veracht profetieën niet, toets alles en bewaar het goede (1 Tess 5:19–22). Toetsen is dus geen gebrek aan geloof. Ook 1 Johannes 4:1–3 waarschuwt voor valse profeten: hier is de toetssteen of Jezus Christus werkelijk wordt erkend.

- **Brengt het woord ons dichter bij Jezus en zijn weg?** Is het 'evangelie'? Een beroep op openbaring geeft niemand het recht het evangelie te vervangen (Galaten 1:8).
- **Vruchten en liefde:** hoe leeft de spreker, en wat brengt het woord teweeg? Jezus vraagt om op de vruchten te letten; religieuze claims zijn op zichzelf geen bewijs (Matteüs 7:15–23).
- **Samen beoordelen:** twee of drie profeten spreken en de anderen beoordelen (1 Kor14:29). De spreker moet ook kunnen luisteren, ruimte maken voor anderen en zichzelf beheersen; inspiratie ontslaat hem niet van verantwoordelijkheid (14:30–33).

Het gevaar is reëel. Handelingen 13:6–12 noemt Barjesus een valse profeet die iemand van het geloof probeert af te houden. Openbaring 2:20 waarschuwt voor de vrouw die daar Izebel wordt genoemd en zich profetes noemt, maar de gemeente misleidt. De titel 'profeet' garandeert de betrouwbaarheid niet. Een praktische gevolgtrekking: de uitspraak "God heeft mij gezegd" mag niet het einde zijn van een dialoog. Er moet altijd ruimte zijn voor vragen, feiten en een gezamenlijk oordeel. Gezag dat toetsing verbiedt, botst met Paulus' aanwijzingen.

- Paulus zegt: '**Veracht profetieën niet, maar toets alles.'** Hoe kunnen we tegelijk openstaan voor Gods Geest én **kritisch blijven denken**? Hoe en waaraan toetsen?
- Wanneer iemand verklaart: '**God heeft mij duidelijk gezegd** dat onze gemeente dit of dat moet doen.' Hoe reageren we daarop? Welke vragen mogen of moeten we stellen?
- Aan welke **concrete vruchten** zouden we vandaag een betrouwbare profetische boodschap kunnen herkennen? En welke gevolgen zijn alarmsignalen?

7. Profetie geeft richting zonder het denken uit te schakelen

Agabus kondigt aan dat Paulus in Jeruzalem gebonden zal worden en aan niet-Joden overgeleverd (Hand 21:10–11). De omstanders vragen Paulus daarop niet te gaan. Agabus zelf spreekt in deze verzen geen reisverbod uit. Een aangekondigd gevaar en de praktische conclusie die hoorders eraan verbinden, zijn dus niet noodzakelijk hetzelfde.
Ook is het niet altijd even duidelijk: eerder zeggen leerlingen in Tyrus 'door de Geest' dat Paulus niet naar Jeruzalem moet gaan (21:4), terwijl Paulus zich in 20:22–24 'door de Geest gedrongen' weet om wel te gaan. Het laat zien hoe moeilijk onderscheiden soms is.

- Agabus kondigt aan dat Paulus gevangengenomen zal worden. De anderen besluiten daaruit dat Paulus niet naar Jeruzalem mag gaan, terwijl Paulus zelf anders oordeelt. Hoe vermijden we dat we **onze eigen conclusies of verlangens verwarren met Gods wil?**
- Kunnen twee oprechte gelovigen, die allebei menen door de Geest geleid te worden, tot **tegengestelde beslissingen** komen? Hoe moeten we daarmee omgaan?

8. De Openbaring als profetisch getuigenis

Openbaring noemt zichzelf profetie (1:3; 22:7–10). Soms wordt dit enkel gelezen als een soort kalender van wat er te gebeuren staat. Het gaat echter dieper dan dat. De oproepen aan concrete gemeenten in hoofdstukken 2–3 gaan over liefde, trouw, compromis, misleiding en vol-houden. De beelden en visioenen die volgen gaan over de spanning tussen waarheid en leugen, trouw en ontrouw.

Openbaring 19:10 verbindt het getuigenis van Jezus met de geest van de profetie. De Griekse woordconstructie kan verwijzen naar het getuigenis dat Jezus geeft of naar het getuigenis over Jezus. In beide lezingen staat Jezus centraal. Dit getuigenis wordt dan weer verbonden met het 'houden van Gods geboden'. Het dagelijkse leven tegen de achtergrond van een bewogen toekomst en Gods oordeel.
In 22:9 worden de profeten opnieuw genoemd ("medeprofeten van Johannes"). De tekst zelf wijst niet rechtstreeks naar één later persoon of één kerkelijke beweging als de exclusieve drager van deze gave.

- De boodschappen aan de zeven gemeenten bv. gaan vooral over hun leven en hun keuzes. Wat dreigt verloren te gaan wanneer onze aandacht vooral uitgaat naar **het ontcijferen van eindtijdscenario's**?
- Openbaring 19:10 verbindt profetie met **het getuigenis van Jezus**. Wat zou er veranderen aan onze omgang met profetieën als we consequent **Jezus' leven en boodschap centraal** zouden stellen? Wat is volgens jou de kern van "Jezus' getuigenis"?

9. En vandaag?

Christenen denkend hier verschillend over.
Volgens het cessationisme hadden profetische gaven vooral een taak in de begintijd van de kerk; men wijst onder meer op het fundament van apostelen en profeten in Efeziërs 2:20.
Volgens het continuationisme kan de Geest deze gave blijven schenken; men wijst op Pinksteren en de blijvende oproep om profetie te zoeken en te toetsen.

1 Korintiërs 13:8–12 spreekt over "het voorbijgaan van profetie wanneer het volkomene komt". Paulus bedoelt niet de voltooiing van de Bijbel. Het beeld van het zien van aangezicht tot aangezicht doelt eerder op Gods uiteindelijke voltooiing. We kunnen er dus van uitgaan dat 'profetie' in alle tijden, ook vandaag nog, van wezenlijk belang is
De uitdaging voor een gemeente is ruimte maken voor zulke woorden en tegelijk voorkomen dat persoonlijke overtuigingen onaantastbaar worden verklaard.

- Stel dat een profeet zoals Amos, Jeremia, Johannes de Doper of Jezus vandaag onze kerkdienst zou binnenstappen en het woord zou nemen. Wat zou hij ons wellicht zeggen? En zouden we hem uitnodigen om volgende week terug te komen?
- Bij '**profetisme vandaag'** wordt in onze kerk vooral (of soms uitsluitend) gewezen op E.G. White – hoewel dit al meer dan 100 jaar geleden is. Hoe sta jij hiertegenover?